

تهیه شده و کلیه حقوق آن برای

قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران
و بیداری اسلامی

 ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

وہ اللہ تعالیٰ کا نام لے کر پڑھا اور اس کی تائید کی

مكتبة / مكتبة

٢٢٧١

بالدولة ٢٠٠٧ : الشعبية / ٢٠١٦ : العراق

وَالْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي هَدَانَا لِهٰذَا وَمَا كُنَّا لَكَ شَاكِرِيْنَ

- سرشناس: عباسی، مجید، ۱۳۵۵-
عنوان و نام پدیدآور: قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران و بیداری اسلامی /
تألیف: مجید عباسی، یوسف سیفی.
مشخصات نشر: تهران: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری: ۲۳۷ ص. : ۲۱/۵×۱۴/۵ س.م.
فروست: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی؛ ۱۰۵۹.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۱۹-۸۶۵-۶ : ۲۰۰۰۰۰ ریال
وضعیت فهرست نویسی: فیپا.
یادداشت: کتابنامه.
موضوع: قدرت (علوم اجتماعی) -- ایران -- تاریخ -- قرن ۱۴ ق.
موضوع: Power (Social sciences) -- Iran -- History -- 20th century
موضوع: اسلام -- تجدید حیات فکری -- تاریخ -- قرن ۲۱ م.
موضوع: Islamic renewal -- History -- 21st century
موضوع: بهار عربی، ۲۰۱۰ م.
موضوع: Arab Spring, 2010
موضوع: ایران -- تاریخ -- انقلاب اسلامی، ۱۳۵۷ تأثیر بر کشورهای اسلامی
موضوع: Iran -- History -- Islamic Revolution, 1979 -- Influence on Islamic countries
شناسه افزوده: سیفی، یوسف، ۱۳۶۳-
شناسه افزوده: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی
رده بندی کنگره: ۱۳۹۶ ق ۴/ع ۳۳۰/ JC
رده بندی دیویی: ۳۰۳/۳۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی: ۴۹۴۰۹۶۴

مؤسسه فرهنگي هنري و انتشارات

عنوان: قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران و بیداری اسلامی

مؤلفان: دکتر مجید عباسی، یوسف سیفی

نوبت چاپ: اول، پیاپی ۱۳۹۶

شمارگان: ۱۰۰۰ قیمت: ۲۰۰۰ تومان

حروفچینی و لیتوگرافی: مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات مرکز اسناد انقلاب اسلامی

چاپ و صحافی: چاپخانه مرکز اسناد انقلاب اسلامی

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۴۱۹-۸۶۵-۶

ISBN: 978-964-419-865-6

کلیه حقوق این اثر برای ناشر محفوظ است.

نشانی: تهران، خیابان شریعتی، نرسیده به میدان قدس، روبه‌روی پمپ بنزین اسدی، پلاک ۱۹۵۴،

مرکز اسناد انقلاب اسلامی. صندوق پستی ۱۹۳۹۵/۳۸۹۶ تلفن: ۲۲۲۱۱۱۹۴ تلفکس: ۲۲۲۱۱۱۷۴

www.irdc.ir

فهرست مطالب

مقدمه ۱۱

پیشگفتار ۱۳

بخش اول:

قدرت نرم و جایگاه آن ارتقای تأثیرگذاری جمهوری اسلامی

ایران در معادلات منطقه‌ای و بین‌المللی ۲۱

فصل اول: نظریه‌ی قدرت نرم و اهمیت آن در معادلات

بین‌المللی ۲۳

نظریه‌ی قدرت نرم؛ برداشتی دوگانه از مفهوم قدرت ۲۵

برداشت از مفهوم قدرت نرم و جایگاه آن در روابط بین‌الملل ۳۷

منابع قدرت نرم با تأکید بر دیپلماسی عمومی ۴۷

فصل دوم: مؤلفه‌های قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران در جهان

اسلام ۶۳

۱- مؤلفه‌ها و شاخص‌های قدرت نرم در گفتمان انقلاب اسلامی

و بیداری اسلامی (۲۰۱۱-۲۰۱۲) ۶۶

۱-۱- بازتولید اندیشه‌ی مقاومت در جهان اسلام ۶۸

- ۲- ۱- واکنش نسبت به توطئه و تهدیدهای قدرت‌های بزرگ ۶۹
- ۳- ۱- انسجام و احیای هویت دینی مسلمانان ۷۰
- ۴- ۱- طرح اندیشه‌ی حکومت اسلامی ۷۲
- ۵- ۱- دفاع از آرمان فلسطین و جنبش‌های آزادی‌بخش ۷۴
- ۶- ۱- ایجاد وحدت و همبستگی اسلامی ۷۶
- ۷- ۱- نظریه‌ی مردم‌سالاری دینی ۷۸
- ۸- ۱- ارزش‌های عدالت و شهادت ۸۲
- ۹- ۱- اصول استقلال و آزادی ۸۵
- ۱- - ویژگی‌های علمی، تاریخی و تمدنی ایران اسلامی ۸۶

بخش دوم:

- جهان عرب آستان روشن ۸۹
- فصل اول: بررسی اوضاع سیاسی و اقتصادی کشورهای عربی پیش از وقوع بیداری اسلامی (تونس، مصر، بحرین) ۱۹
- تونس ۱۰۷
- مصر ۱۲۱
- بحرین ۱۳۶
- فصل دوم: بررسی اوضاع فرهنگی و اجتماعی جهان عرب پیش از وقوع بیداری اسلامی (تونس، مصر و بحرین) ۳۵۱
- تونس ۱۶۷
- مصر ۱۷۲
- بحرین ۱۷۸

بخش سوم:

شکل‌گیری روند بیداری اسلامی و تأثیر قدرت نرم جمهوری اسلامی

ایران ۱۸۳

فصل اول: عوامل تأثیرگذار بر شکل‌گیری خیزش‌های مردمی سال

۲۰۱۱ در جهان عرب ۱۸۵

کاربست نظریه‌ی جان فوران در بیداری اسلامی ۱۹۱

تونس ۱۰۲

مصر ۲۰۶

بحرین ۲۱۶

فصل دوم: بررسی تطبیقی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران و

بیداری اسلامی جهان عرب در سال ۲۰۱۱ ۲۲۳

مردم‌سالاری دینی ۲۲۷

سیاست ۲۲۹

فرهنگ ۲۴۲

فصل سوم: بازتاب‌های عملی قدرت نرم جمهوری اسلامی ایران بر

آغاز روند بیداری اسلامی ۲۴۵

مبارزه با اشغالگری اسرائیل و حمایت از مقاومت گروه‌های

فلسطینی ۲۶۵

نفوذ ایدئولوژیک در لایه‌های اجتماعی جهان اسلام ۲۴۷

عدالت‌خواهی، استقلال‌طلبی و آزادی‌خواهی ۲۴۸

طرح خاورمیانه‌ی اسلامی در برابر خاورمیانه‌ی بزرگ غربی ۲۵۱

نمادگرایی و هویت اسلامی در انقلاب‌های مردمی ۲۵۴

مبارزه‌ی مسالمت‌آمیز، دوری از خشونت و ایجاد وحدت ملی ۲۵۶

اسلام‌گرایی در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی..... ۲۵۷

نتیجه‌گیری..... ۲۶۳

کتابنامه..... ۲۷۵

نمایه..... ۲۹۵

انقلاب تونس برآغاز حرکت انقلابی مردم در کشورهای عربی منطقه شد. پس از خود روزی بوعزیزی در ملا عام، مردم تونس که گویی منتظر جرقه‌ای برای شعله‌ور شدن آتش اعتراض چندین ساله‌ی خود علیه دیکتاتوری ۲۳ ساله‌ی «زین العابدین بن علی» بودند، به خیابان‌ها آمده و تظاهرات کردند. بن علی در ابتدا دولت و مجلس را مصلح کرد و پس از آن قدرت را به «محمد الغنوشی» نخست‌وزیر سپرد و در همین فاصله در ژانویه ۲۰۱۱ به همراه خانواده‌اش به آل سعود پناهنده شد. با بروز انقلاب در تونس دومینوی انقلاب در منطقه عربی آغاز گردید و مردم در مصر، یمن و سایر کشورها به موج جدید بیداری اسلامی پیوستند.

یکی از سؤالات مهم این است که ماهیت این تحولات چیست و چگونه اتفاق افتاده است؟ تحولات بیداری اسلامی در کشورهای عربی دارای سه شاخص و نشانه: ضد استکباری، ضد استبدادی و اسلام‌خواهی است.

گروهی در غرب و به‌خصوص لیبرال‌ها ماهیت این انقلاب‌ها را دموکراسی‌خواهی و بهار عربی نام نهاده‌اند و گروهی از سوسیالیست‌های اروپا نام پاییز امپریالیسم بر آن گذاشتند. اما هنگامی که انتخابات قانون اساسی و پارلمانی و یا ریاست‌جمهوری در این کشورها برگزار شد و اسلام‌گرایان با

فاصله‌ی زیادی سکولارها را پشت سر گذاشتند، مشخص شد که نام بیداری اسلامی عنوان صحیحی برای آن بوده است.

از نظر مقام معظم رهبری بیداری یعنی آمادگی ملت برای اجرای دستورات اسلام و احساس هویت اسلامی است. در واقع تحولات منطقه‌ی عربی ماهیتی همچون انقلاب فرانسه یا انقلاب روسیه نداشته است؛ بلکه هر چه بیشتر با انقلاب اسلامی ایران شباهت دارد و این شباهت چیزی جز بازتاب‌های قدرت نرم (هویت) انقلاب اسلامی در منطقه نمی‌باشد. در این ارتباط مقام معظم رهبری می‌فرماید:

«اگر روزی که ما شاهد باشیم که چه نخواهید، چه نخواهید، چه خودتان بدانید، چه ندانید، چه تصدیق کنید یا نکنید، برای بسیاری از ملت‌ها الگو و اسوه شده‌اید. این بیداری اسلامی که مشاهده می‌کنید، چه بگوییم، چه نگوییم، چه به‌رو بیاوریم، چه نیاوریم، چه دیر را به‌و بیاورند، چه نیاورند، اثر گرفته از حرکت عظیم ملت ایران است. این انقلاب عظیم، این انقلاب بزرگ، این تحول بنیان‌برافکن سنت‌های طاغوتی و نظام طاغوتی و نظام سلطه، ملت ایران را به یک اسوه تبدیل کرد».

مرکز اسناد انقلاب اسلامی برای تبیین بازتاب‌های قدرت نرم انقلاب اسلامی ایران بر بیداری اسلامی در جهان عرب، اقدام به انتشار این اثر کرده و امید دارد که برای علاقه‌مندان مطالعات انقلاب اسلامی ردمند. واقع شود. در پایان ضمن تشکر از نویسندگان محترم آقایان دکتر مجید عباسی و یوسف سیفی، از تلاش‌های ناظران علمی اثر آقایان ابوالفضل صدقی، رحمت مهدوی، دکتر رشید جعفرپور و دکتر اکبر اشرفی، و نیز همکاران محترم در مؤسسه فرهنگی هنری و انتشارات قدردانی می‌شود.

مرکز اسناد انقلاب اسلامی